

บทความวิจัย (Research Article)

การพัฒนาแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน
Development of Creating Professional Learning Community Model for
Strengthening the Active Learning Management Competency of
Teachers in Nongsangwittayayon School

กานต์สินี วิเศษสมบัติ¹

Karnsini Wisetsombat¹

โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน, ชัยภูมิ, ประเทศไทย¹

Nongsangwittayayon School, Chaiyaphum, Thailand¹

Received: January 09, 2021 Revised: January 20, 2021, Accepted: February 27, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ (2) ออกแบบและพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ (3) ทดลองใช้รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ และ (4) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยใช้การวิจัยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา โดยดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวิจัย (R1) ขั้นการพัฒนา (D1) ขั้นการวิจัย (R2) และขั้นการพัฒนา (D2) เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร และโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอในรูปแบบพรรณนาความ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ พบว่า (1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและศึกษาความต้องการ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนา รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (2) ร่างรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของ ร่างรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Share Vision) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Collaborative Learning) การจัดการเรียนรู้ (instruction) การชี้แนะแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) และการสะท้อนคิด (Reflect) (3) การนำรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้

¹ Corresponding author, Tel. 088-133-3933, Email: aladdar2110@gmail.com

เรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในภาคสนาม โดยการวิจัยเชิงทดลองแบบการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่ม จากครูผู้สอน จำนวน 24 คน และ(4) ผลการพัฒนา รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, สมรรถนะ, การเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The research objectives were to: (1) study the basic data and the need of creating the professional learning community model for strengthening the active learning management competency of teachers in Nongsangwittayayon School; (2) create and develop in creating the professional learning community model for strengthening the active learning management competency of the teachers in Nongsangwittayayon School; (3) trial in creating the professional learning community model for strengthening the active learning management competency of the teachers in Nongsangwittayayon School and (4) evaluate and improve in creating the professional learning community model for strengthening the active learning management competency of the teachers in Nongsangwittayayon School. The researcher applied Research and Development, divided in 4 procedures as follows; Research (R1), Development (D1), Research (R2), and Development (D2). The qualitative data were analyzed by analysis, documentary synthesis and content analysis by describing. The quantitative data were analyzed by content, frequency, percentage, mean and standard deviation. The results were: (1) The fundamental data analysis and demand studies as a basic for development of creating the professional learning community model for strengthening the active learning management competency of the teachers in Nongsangwittayayon School, suitable evaluated by 5 experts. (2) Drafting the professional learning community model for strengthening the active learning management competency of the teachers in Nongsangwittayayon School, was investigated reasonability through the theory, possibility, and consistency in drafting of creating the professional learning community model for strengthening the active learning of the teachers, consist of 5 procedures; Share vision; Collaborative Learning; Instruction; Peer Coaching and Reflect. (3) Adopting the creating the professional learning community model for strengthening the active learning management competency of the teachers in Nongsangwittayayon School as fieldwork trial. The one group sample was from 24 teachers. (4) The result of creating the professional learning community model for strengthening the active learning management competency of the teachers in Nongsangwittayayon School found that the model was suitable, possible as the highest.

Keywords: Professional Learning Community, Competency, Active Learning

บทนำ

ในปัจจุบันเป็นการศึกษา 4.0 ซึ่งเป็นยุคที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอนทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการสืบค้นและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากข้อมูลในปัจจุบันมีจำนวนมาก ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการค้นหาและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ดังนั้น การศึกษาตามแนวการจัดการศึกษา 4.0 จึงเป็นทิศทางในการสร้างเด็กยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยมีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการประยุกต์ให้เข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ สร้างความคิดของเด็กและเยาวชนไปสู่ที่ยากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จของการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ การพัฒนาเด็กต้องพัฒนาทั้งด้านความรู้ และทักษะการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ การเรียนรู้จากปัญหาจริงที่เกิดขึ้นหรือได้ปฏิบัติหรือการเรียนรู้เชิงรุก หรือที่เรียกว่าเป็น Active Learning ตามกรอบยุทธศาสตร์ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) โรงเรียนและหน่วยงานต้องวางแผนงานให้รองรับกรอบยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน คือ ความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสความเสมอภาคและการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งเป็นนโยบายหนึ่งที่เป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาวและเป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

ครูถือเป็นบุคลากรสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาที่เอื้อประโยชน์ให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ดังกล่าว และจากการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนา ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ด้วย เดิมการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเพียงอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติ และการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกัน กล่าวคือ จะไม่เป็นเพียงผู้รับ (Passive Learning) อีกต่อไป แต่ผู้เรียนต้องฝึกการเรียนรู้ จากการลงมือปฏิบัติและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Active Learning) โดยมีครูเป็น “โค้ช” ที่คอยออกแบบการเรียนรู้ เพื่อช่วยผู้เรียนให้บรรลุผลได้ ประการสำคัญ คือ ครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องไม่ตั้งตนเป็น “ผู้รู้” แต่ต้องแสวงหาความรู้ไปพร้อมๆ กันกับนักเรียน โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของนักเรียนโดยครูจะต้องร่วมกันสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อศิษย์ (Professional Learning Communities: PLC) ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานที่ของครูแต่ละคนนั่นเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีนิยามไว้โดยจัดได้เป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มแรกที่อธิบายไว้ค่อนข้างแคบ โดยเฉพาะการทำงานร่วมกันเพื่อนำไปสู่ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน อาทิ McLaughlin and Talbert (2006) อธิบายว่าเป็นการร่วมมือร่วมพลังของครูในการทำงานเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติ และการตรวจสอบหลักฐานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของครูและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในชั้นเรียน และ Padwad and Dixit (2008) ที่เน้นการทำงานร่วมกันเพื่อนำไปสู่ความเป็นมืออาชีพ โดยให้นิยามว่าเป็นชุมชนหรือกลุ่มบุคคลที่มาร่วมกันเพื่อทำงานร่วมกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกันนำไปสู่การเจริญเติบโตหรือเกิดพัฒนาการของบุคคลและเกิดความเป็นมืออาชีพขึ้น ในขณะที่กลุ่มที่สองให้ความหมายไว้ครอบคลุมทั้งการทำงานร่วมกันเพื่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และความเป็นมืออาชีพของครู เช่น Stoll and Louis (2007) ที่นิยามว่าเป็นกลุ่มของครูที่มาร่วมกันทำงานและวางแผนเป้าหมายร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งมีการสะท้อนการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อมุ่งเน้น

และส่งเสริมพัฒนาการและการเจริญเติบโตทางวิชาชีพของครู ดังนั้น ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นเสมือนพันธมิตรของครูในการทำงานร่วมกันโดยอาศัยการร่วมมือพลังเพื่อให้เกิดผลที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดสำหรับผู้เรียนที่อยู่บนสมมติฐานที่ว่าปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอก็คือครูจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานของตนจนติดเป็นนิสัย และนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพอย่างยั่งยืน (DuFour, 2007)

โรงเรียนหนองสังข์วิทยายนเป็นสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ เปิดทำการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 โดยในปีการศึกษา 2563 มีนักเรียนจำนวน 410 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ครูผู้สอน (ข้าราชการครู/พนักงานครู/พนักงานจ้างสอน) 24 คน และบุคลากรสายสนับสนุน 6 คน รวมทั้งสิ้น 32 คน จากการศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคและความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในปีการศึกษา 2563 พบว่า ผลการจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมายและยังไม่น่าพอใจโดยมีปัญหและอุปสรรคอยู่หลายประการ คือนักเรียนมีผลการสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูอาจารย์ปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่เต็มศักยภาพ ครูมีภาระงานพิเศษ นอกจากงานหลักคืองานสอน ครูยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยสรุปประเด็นที่เป็นปัญหาสำคัญๆ ได้ 2 ประการ (โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน, 2563) คือ ประการแรก กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู พบว่า ครูจำนวนมากมีการเตรียมการสอนน้อยและไม่สม่ำเสมอ ให้ความสำคัญกับผู้เรียนน้อยขาดการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเรียนรู้ของผู้เรียน ยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Centered) โดยกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมเองทั้งหมด เคยชินกับการสอนแบบเน้นย้ำเนื้อหาบอกให้นักเรียนจดและท่องจำ จะมุ่งสอนแต่ความรู้ในกรอบหรือหาความรู้มาบรรยายให้นักเรียนเป็นผู้ฟัง หรืออธิบายองค์ความรู้ให้นักเรียนฟังเป็นกิจกรรมหลักมีการยกตัวอย่างให้ดูบ้างแต่ไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนมีการพูดจาโต้ตอบหรือกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นน้อยขาดการได้ลงมือปฏิบัติจริง ครูจะเน้นการสอนของครูมากกว่าการเรียนรู้ของนักเรียนหรือความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้เรียนจะเรียนอยู่แต่ภายในห้องเรียน มีโอกาสได้ออกไปแสวงหาความรู้นอกห้องเรียนน้อยมาก นอกจากนี้ ครูส่วนใหญ่ไม่จัดการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติหรือการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถคิดหรือแก้ปัญหาตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้ดีเท่าที่ควร และประการที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ซึ่งจากการวิเคราะห์สาเหตุเกิดจากการจัดการเรียนรู้ของครูโดยครูต่างคนต่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ขาดการพัฒนาและเรียนรู้ร่วมกันอันจะนำไปสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากสภาพปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาของโรงเรียนข้างต้น ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่บรรลุตามเป้าหมาย จำเป็นต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทในฐานะเป็นผู้นำทางวิชาการ และครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทในการให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการดำเนินการซึ่งทั้งสองฝ่ายต้องให้ความร่วมมือปฏิบัติงานควบคู่กันไป

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้รองผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นผู้รับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียนจึงได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาจึงได้ร่วมปรึกษาหารือร่วมกับฝ่ายบริหารของโรงเรียนและมีความเห็นสอดคล้องกันคือภารกิจหลักของการบริหารคือการพัฒนาในโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการ บุคลากรงบประมาณ และการบริหารทั่วไป เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้ตระหนักในปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น และการเรียนรู้จากความคิดปฏิบัติจริงจึงได้ประชุม คณะครู พิจารณหาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยที่ประชุมมีมติร่วมกันว่าควรให้ครูและผู้บริหารร่วมกันสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นนวัตกรรมในการพัฒนาการจัดการเรียนเพื่อให้ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติหรือการเรียนรู้เชิงรุกโดยมุ่งเน้นให้

นักเรียนสามารถคิดหรือแก้ปัญหาตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตประจำได้อันจะนำไปสู่การเป็นคนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ มีโครงสร้าง องค์ประกอบ และแนวทางการดำเนินงาน เป็นอย่างไร
3. การทดลองใช้รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ มีผลเป็นอย่างไร
4. การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ มีผลเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อออกแบบและพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
4. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community)

การเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนา ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ด้วย เดิมการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเพียงอ่านออก เขียนได้เท่านั้น แต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติ และการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกัน กล่าวคือ จะไม่เป็นเพียงผู้รับ (Passive Learning) อีกต่อไป แต่ผู้เรียนต้องฝึกการเรียนรู้ จากการลงมือปฏิบัติและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Active Learning) โดยมีครูเป็น “โค้ช” ที่คอย ออกแบบการเรียนรู้ เพื่อช่วยผู้เรียนให้บรรลุผลได้ ประการสำคัญ คือ ครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องไม่ตั้งตนเป็น “ผู้รู้” แต่ต้องแสวงหาความรู้ไปพร้อมๆ กันกับผู้เรียนในขณะเดียวกัน ดังนั้น การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning : PBL) ของ

นักเรียนสิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ (Professional Learning Communities : PLC) ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานที่ของครูแต่ละคนนั่นเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

อย่างไรก็ดี PLC ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะการกระทำที่แสดงถึงการแบ่งปันหรือการแลกเปลี่ยนของครู แต่มุ่งเน้นให้ความสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน ความจริงใจของสมาชิก และการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในโรงเรียน และมุ่งเน้นไปที่การสะท้อนผลการปฏิบัติรวมทั้งร่วมกันเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยมีสมมติฐานคือสิ่งที่ครูทำร่วมกันนอกห้องเรียนในการวางแผน การออกแบบการจัดการเรียนรู้และการเตรียมการสอนมีความสำคัญเท่าๆ กับการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และกระบวนการต่างๆ เหล่านี้สามารถปรับโครงสร้างของโรงเรียน พัฒนาวิชาชีพครูและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับนักการศึกษาอีกหลายท่านที่สรุปเกี่ยวกับคุณประโยชน์ของ PLC ไว้ว่าถึงแม้การสร้าง PLC ในโรงเรียนจะเป็นเรื่องยากแต่ทว่ากลับเป็นสิ่งที่ช่วยปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนได้อย่างยั่งยืน (Sackney, Walker, and Mitchell, 2005; Hord and Summers, 2008; Schmoker, 2006 cited in Hipp & Weber, 2008)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการพัฒนาโดยปรับแก้ให้สอดคล้องกับที่ปฏิบัติในโรงเรียนมีกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5 ขั้น ดังนี้ ขั้นการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Share Vision) ขั้นการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) ขั้นการจัดการเรียนรู้ (Instruction) ขั้นการสอนแนะ (Peer Coaching) และขั้นการสะท้อนผล (After Action Review)

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management Competency)

สมรรถนะเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่นๆ ในองค์กร (เพ็ญภา สี่หาโคตร, 2564) ซึ่งสถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ (สปร.) (2557) กำหนดสมรรถนะ “การแก้ปัญหาและการดำเนินการเชิงรุก (Problem Solving and Proactiveness- PSP)” เป็นการตระหนักหรือเล็งเห็นโอกาสหรือปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และวางแผนลงมือกระทำการเพื่อเตรียมใช้ประโยชน์จากโอกาส หรือป้องกันปัญหา ตลอดจนพลิกวิกฤติต่างๆ ให้เป็นโอกาส มี 6 ระดับ ตั้งแต่ระดับ 0 – 5 ระดับ โดยมีระดับที่คาดหวัง 4-5 โดยเล็งเห็นโอกาสหรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในระยะกลาง (ประมาณ 4 – 12 เดือนข้างหน้า) คาดการณ์และเล็งเห็นปัญหาหรือโอกาสที่อาจเกิดขึ้นในระยะยาว 4 – 12 เดือนถัดจากปัจจุบัน และเตรียมการล่วงหน้าเพื่อป้องกันปัญหา หรือโอกาสในสถานการณ์นั้นๆ ตลอดจนทดลองและแสวงหาวิธีการ แนวคิดใหม่ ๆ ที่อาจเป็นประโยชน์ในการป้องกันปัญหาและสร้างโอกาสในอนาคต และเตรียมการล่วงหน้าเพื่อป้องกันปัญหาและสร้างโอกาสในระยะยาว คาดการณ์และเล็งเห็นปัญหาหรือโอกาสที่อาจเกิดขึ้นในระยะยาวและเตรียมการล่วงหน้าเพื่อป้องกันปัญหา หรือสร้างโอกาส อีกทั้งกระตุ้นให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกพร้อมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อสร้างโอกาสให้องค์กรในระยะยาว

การเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง กระตุ้นหรือผู้เรียนมีบทบาทหลัก มีส่วนร่วมตัดสินใจ มีปฏิสัมพันธ์ ตื่นตัวมีชีวิตชีวา ผู้สอนอำนวยความสะดวก โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง คิดแก้ปัญหา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า วิจัย ตัดสินใจ ผู้สอนต้องมีบทบาทในการสร้างความสนใจ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันตามสถานการณ์ นักการศึกษาหลายท่านแปลคำว่า Active Learning เป็นภาษาไทยไว้หลายคำ เช่นการ เรียนรู้เชิงรุก การเรียนรู้กัมมันตการ

เรียนรู้แบบฝังรู้ จะเป็นคำใดก็ตาม Active Learning ก็เป็น แนวคิดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Active Learning เป็นการสอนที่สนับสนุนด้วยปรัชญา ทฤษฎี และแนวทางการเรียนรู้ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2561) ดังนี้

1. ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม (Progressivism) มีแนวคิดสำคัญมาจาก John Dewey ซึ่งมีความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) มีอิสระในการคิดริเริ่ม ได้ลงมือทำ และได้เป็นองค์ความรู้เกิดขึ้น

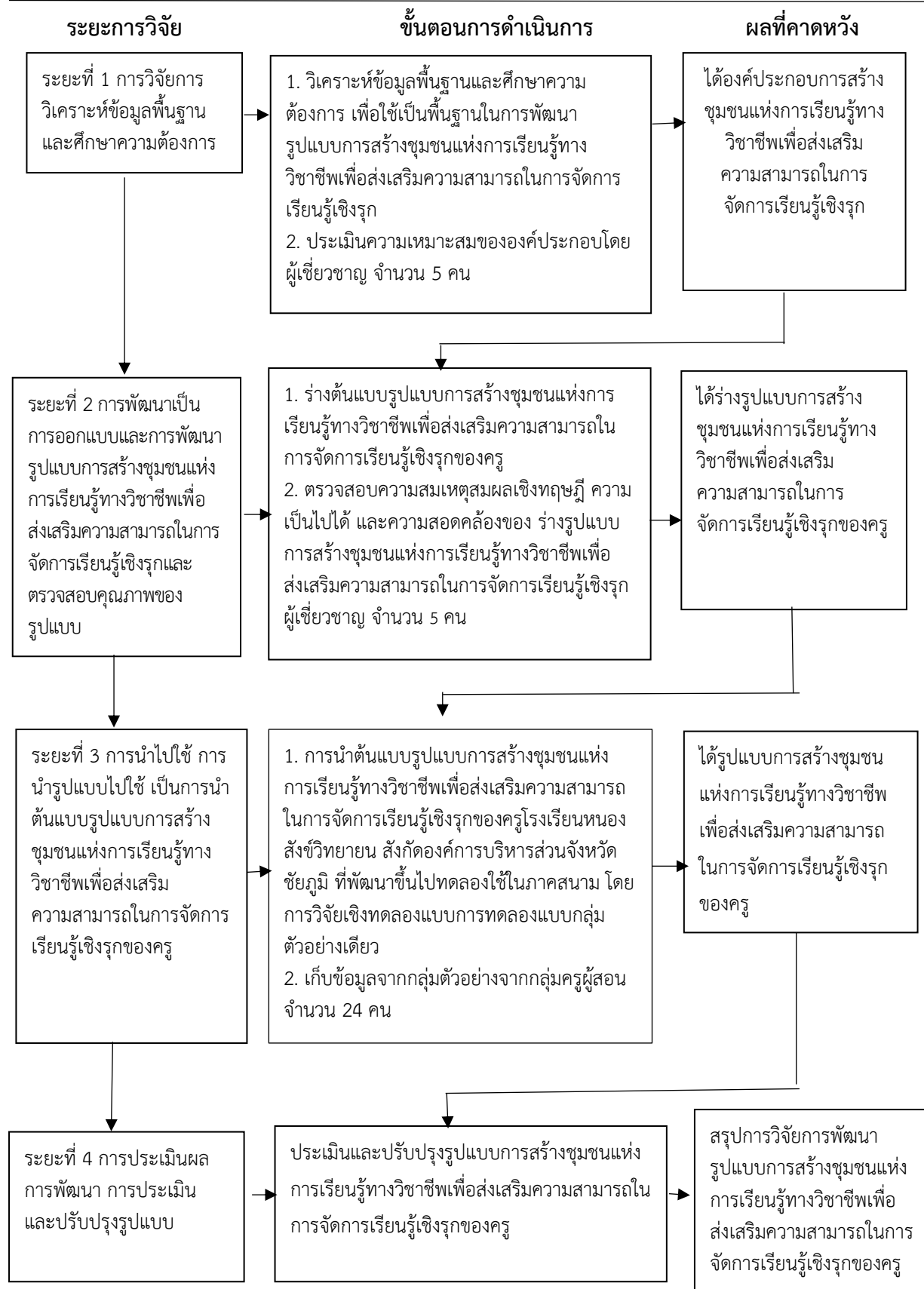
2. ทฤษฎีสรคณนิยม (Constructivism) หรือที่รู้จักกันคือ ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เป็นทฤษฎี ในกลุ่มปัญญานิยม มีนักจิตวิทยาที่สำคัญของทฤษฎีนี้คือ เพียเจต์ (Piaget) และไวโกทสกี (Vygotsky) มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นกระบวนการทางความคิด หรือกระบวนการทางสมองที่เกิดกับผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น (Actively Construct their knowledge) จากสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์รอบตัวมากกว่าการเป็นผู้รับความรู้ (Passively receiving knowledge)

3. แนวคิดการเรียนรู้แบบรวมพลัง (Collaborative learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้น การเรียนรู้กันของผู้ที่มีเป้าหมายเดียวกันในการทำงาน โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แบบคณะ ความสามารถ คณะความสนใจ คณะความถนัด โดยทั่ว ๆ ไปมักแบ่งเป็นกลุ่มละ 4 คน ทุกคนในกลุ่มจะมีหน้าที่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย การเรียนในรูปแบบนี้เน้นให้เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กอ่อนหรือ เด็กที่เรียนช้าให้บรรลุเป้าหมายในการเรียน

จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถสรุปองค์ประกอบได้ 4 ด้าน คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการ โดยการใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ระยะ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2553) คือ ระยะที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A): ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพความต้องการจำเป็นในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) เป็นการออกแบบ (Design and Development: D and D) และพัฒนาแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ระยะที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) เป็นการนำไปใช้ (Implementation : I): การทดลองใช้รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และระยะที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) เป็นการประเมินผล (Evaluation: E): การประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยมีการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ภาพที่ 1 กระบวนการดำเนินการวิจัย

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ สรุปได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและศึกษาความต้องการ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนา รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

2. ร่างรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของ ร่างรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Share Vision) ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Collaborative Learning) ขั้นที่ 3 การจัดการเรียนรู้ (instruction) ขั้นที่ 4 การชี้แนะแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) และขั้นที่ 5 การสะท้อนคิด (Reflect)

3. การนำรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในภาคสนาม โดยการวิจัยเชิงทดลองแบบการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่ม จากครูผู้สอน จำนวน 24 คน

4. ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนนั้นครูสามารถปฏิบัติได้เมื่อได้รับคำแนะนำจากกลุ่ม PLC และทีมการนิเทศการสอนของฝ่ายวิชาการ และครูสามารถนำคำแนะนำต่างๆ เหล่านั้นไปใช้ในการพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนและการจัดการเรียนการสอนจนกระทั่งสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เนื่องจากรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ได้ใช้สาระสำคัญของการศึกษาทเรียน ซึ่งมีหลักการในการทำงานที่สำคัญ คือ 1) เป็นการทำงานอย่างร่วมมือรวมพลังของทีม PLC และการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูทั้งโรงเรียน มีบทบาทและการตัดสินใจที่เท่าเทียมกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน มีความรับผิดชอบ และเป็นเจ้าของผลงาน ร่วมกัน 2) ร่วมกันกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นในการศึกษาทเรียน โดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพ ปัญหาด้านการเรียนรู้หรือการคิดของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนและในสถานศึกษาของตนและมุ่งเป้าหมายที่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) มุ่งเน้นการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) ดำเนินการอภิปรายร่วมกันในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาทเรียน ซึ่งขั้นตอนที่สำคัญ คือ การอภิปรายและสะท้อนความคิดภายหลังการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทเรียน 5) ผู้สอนเป็นผู้มีหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุผลตามเป้าหมาย โดยปรับ

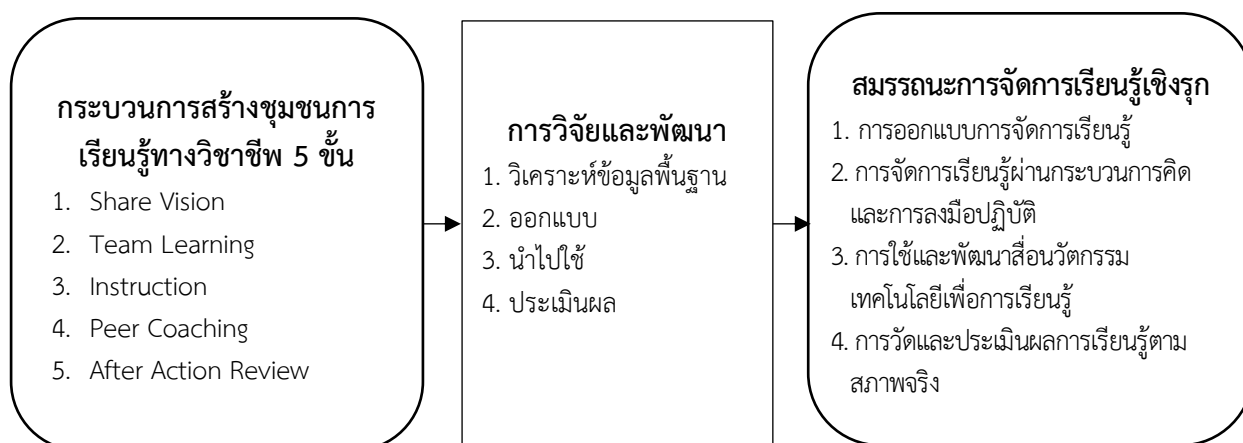
ขั้นตอนของการทำงานให้เหมาะสมกับบริบท การทำงานจริง และ 6) การมีส่วนร่วมของผู้รู้ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการศึกษาบทเรียนหรือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระรายวิชาหรือศาสตร์การสอน ในขั้นการเตรียมการ ได้มีการแจ้งวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติจริง

จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2561) ที่ให้แนวคิดการเรียนรู้แบบรวมพลัง (Collaborative learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้น การเรียนรู้กันของผู้ที่มีเป้าหมายเดียวกันในการทำงาน โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แบบคณะ ความสามารถ คณะความสนใจ คณะความถนัด โดยทั่ว ๆ ไปมักแบ่งเป็นกลุ่มละ 4 คน ทุกคนในกลุ่มจะมีหน้าที่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย การเรียนในรูปแบบนี้เน้นให้เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กอ่อนหรือ เด็กที่เรียนช้าให้บรรลุเป้าหมายในการเรียน สอดคล้องกับวัชร เล่าเรียนดี (2556) ที่กล่าว ไว้ว่า การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการนิเทศเพื่อนครู 2 คน จับคู่หรือรวมกลุ่มกัน เพื่อปรับปรุง หรือ การปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลการเรียน ของนักเรียน ด้วยเทคนิควิธีสอนหรือรูปแบบการสอนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่เหมาะสม มีการสังเกตการสอน ให้ ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน และการนิเทศแบบเพื่อนทำได้ง่ายจากเพื่อนครูด้วยกันร่วมมือกันจาก ความสนใจในเรื่องเดียวกัน และพึงพอใจที่จะร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของกันและกัน แนวคิดของ วิจารย์ พานิช (2555) กล่าวถึง PLC ว่าเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ครู และนักการศึกษาทำงานร่วมกันในวงจร ของการร่วมกัน ตั้งคำถาม และการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อ บรรลุผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นของนักเรียน โดยมีความเชื่อว่าหัวใจของการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ให้ดีขึ้นอยู่ที่การเรียนรู้ที่ฝังอยู่ในการทำงานของครู และนักการศึกษาซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุน กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพว่ามีส่วนช่วยพัฒนา ครูได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี ปกครอง (2561) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาครูโดยใช้ แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ระบบพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประถมศึกษา มีความเหมาะสมความเป็นไปได้และเป็น ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินการใช้ระบบพัฒนาครู โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประถมศึกษาโดยครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้ระบบพัฒนาครู โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนมีความสามารถด้าน การอ่านออกเขียนได้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้ คือ ใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5 ขั้น ดังนี้ ขั้นการสร้าง วิสัยทัศน์ร่วมกัน (Share Vision) ขั้นการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) ขั้นการจัดการเรียนรู้ (Instruction) ขั้นการสอนแนะ (Peer Coaching) และขั้นการสะท้อนผล (After Action Review) โดยใช้ ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) ออกแบบ ระยะที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) นำไปใช้ และ ระยะที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) ประเมินผล นำไปสู่สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ด้าน คือ

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1. การนิเทศการสอนควรสร้างเจตคติหรือมุมมองการนิเทศใหม่ กล่าวคือ จากการนิเทศเพื่อประเมินเพื่อตัดสินถูกผิดเป็นการประเมินเพื่อมุ่งพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น มีกระบวนการช่วยกันคิดและช่วยกันวางแผนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการฝึกปฏิบัติการสอนไม่ให้เกิดภาวะความเครียดและเปิดโอกาสให้ทดลองจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ด้วยการตัดสินใจของตนเอง

2. ครูควรนำรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ไปปรับใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับเป้าหมายและบริบทของธรรมชาติวิชา โดยปรับให้มีความยืดหยุ่นและเป็นไปตามข้อตกลงร่วมกันของ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับครู แต่ข้อค้นพบที่สำคัญที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ก็คือ เรื่องกระบวนการเตรียมความพร้อมของครูก่อนการสอน ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อนั้นจึงควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพระหว่างฝ่ายวิชาการที่ทำหน้าที่นิเทศการสอน เพื่อพัฒนาครูให้มีความพร้อมในจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัด การเรียนรู้ ในด้านการออกแบบการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น ซึ่งจากการวิจัย พบว่า นอกจากปัญหาทางด้านวิชาการแล้ว ในการสอนในสถานศึกษายังมีปัญหาอื่น ๆ อีก ดังนั้นควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้นเช่น การพัฒนาการสอนสมรรถนะผู้เรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2561). *วารสอนคิดด้วยโครงงาน : การเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญภา สี่หาโคตร. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (NPM) เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพมุ่งพัฒนาสู่ผู้เรียน โรงเรียนเทศบาล 5 (กระต่ายไทยอนุเคราะห์). *วารสารการเรียนรู้และการศึกษา*, 1(1), 17-28.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2553). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน. (2563). *ข้อมูล SAR โรงเรียนหนองสังข์วิทยายน*. ชัยภูมิ: เอกสารอัดสำเนา.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ชการพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ (สปร.). (2557). *คู่มือการกำหนดสมรรถนะของข้าราชการส่วนท้องถิ่น: คู่มือสมรรถนะประจำตำแหน่ง*.
https://www.lankrabue.go.th/dnm_file/project/31095506_center.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา*. <http://skn-peo.go.th/home/datas/file/1557980186.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *บทเรียนจากสถานศึกษาในการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (PLC) สู่การพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ*. นนทบุรี: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สุภาวดี ปกครอง. (2561). *การพัฒนาระบบพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Dufour, R. (2007). Professional learning community: A bandwagon, an idea worth considering, or our best hope for high levels of learning. *Middle School Journal*, 39(1), 4-8.
- Hipp, K.K., and Weber, P. (2008). Developing a Professional Learning Community Among Urban School Principals. *Journal of Urban Learning, Teaching and Research*, 4(2), 46-56.
- Hord, S. M., & Summers, W. A. (2008). *Leading Professional Learning Communities: Voices from Research and Practice*. Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Stoll, L., & Louis, K.S. (Eds.). (2007). *Professional learning communities: Divergence, depth, and dilemmas*. New York: McGraw Hill.
- Padwad, A. and Dixit, K.K. (2008). Impact of Professional Learning Community Participation on Teachers' Thinking about Classroom Problems. *TESL-EJ*, 12(3), 1-11.

Sackney, L., Walker, K., Mitchell, C. (2005). Building capacity for learning communities: schools that work REICE. *Revista Electrónica Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación*, 3(1), 9-16.